

ШЫН

СЭКП ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1955
ИЮНЬ
21
ВТОРНИК
№ 124 (3318)
Өртгө 20 коп.

Литва, Латви, Эстон ССР-лерин көдээ ажил-агый ажилдакчыларынын чөвүлел хуралы (1 арын).
Джавахарлал Нерунун Магнитогорскиде чоруп турары (1 арын).
Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерни «Иениң алдары» орденнер болгаш «Иениң медалы» медальдар-биле шаңнаар дугайында РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун Чаралы (1 арын).

М. Дамдын.—Партия организациязының полит-массалыг ажылы (2 арын).
Н. Лопсан.—Сиген кезиндеинге белеткеди дүргөлдөр (2 арын).
К. Чамзырын.—Тудуг ажылыга партия уугуртулганы күштедирер (2 арын).
Болхоотарда тудуг ажылы (3 арын).
Солонинкина.—Уругларга эки даштанылга (3 арын).

О. Самбыл.—Малдын семиртигезини организацияты чорудар (3 арын).
П. Гринин.—Өскө чурттарын девис-көөринде АКШ-тын шериг базалары (4 арын).
Югославия-биле Бирманн аразында экомонитинг кады ажилдакчыга дугайында протоколга ат салган (4 арын).
БҮР биле Япониянын харылдаарында хамаарыштыр Хатоманын медеттеди (4 арын).

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫН КИНО-ЧУРУКТАРЫН—МАССАЖЕ

СЭКП Төп Комитеди көдээ ажил-агыйның мурнакчы дуржулгаларын болгаш эртемниң чайыннаача чедикшииниң пропагандалаа негиздеринче улуг кичөөнгейин салып келген болгаш салып турар.

Бо чутула сорулган күүседириниң бир көз чүдүү болза, көдээ ажил-агый дугайында документалдыг кино-чуруктарга көдөөнч ажил-ишчилериниң ортузунга негиздериң, пропагандалары болур. Көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктары эң өки ажилдыг сайырантай колхозтарын болгаш мурнакчы кижилериниң арга-дуржулгаларын, оларнын күш-ажыкчы чедикшиинерин база көдээ ажил-агыйның күчүлүг техниказын көргүзүп турар. Чижээ, «Сүтүг малдарын продукциязын бедидөөли» деп кино-чурук Ленинград областың «Май бири», «Гвардейки» болгаш Жданов аттыг колхозтарын мурнакчы дуржулгаларын көргүзүп турар. Ол колхозтар сүт саалдазын бедитишпаша, мал ажылында улуг оруганы ап турарын иди көргүзсөң.

СЭКП ТБ-ның сөөлүг Планумнарынның шийтирилгенге үндөзлөш кино кылдып үндүрер студиялар көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктарын хөйү-биле кылдып үндүргөн. Манаа «Бедик дүжүтүү канчаар чедип алары», «Малдын чайгы оларары болгаш сүт-баран фермаларын байдалы», «Кукуруза—үнөлиг культура», «Дөрбөлчүн-я дугайында чугаа», «Кукуруза чурттуң ховуларында», «Бедик дүжүтүү мастери» дээш он-даа өскө дыка хөй кино-чуруктар хамааржар.

Көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктарында мал фермаларының малчынары, тараа, ногаа культуларының шөдөрлерин ажил-ишчилерин болгаш көдээ ажил-агыйның өскө-даа бүгү ажилдакчылары хөй-хөй чүдүдери өөрөшп билип алырлар.

Бо чылын биеттиң областың колхозтарын, совхозтарын МТС-териниң ажил-ишчилериниң ортузунда көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктарын көргүзүү экижөө. Ылангыя Танды районун колхозтарында бо талазы-биле ажил организацияты тургустунган. Ол районда «Кызыл партизан» колхозтун мал фермаларын малчынары уран-чечен кинолардан алгыда документалдыг кино-чуруктарын доктамаал көрүп турарлар. Ол ышшаа Бий-Хем районун бүгү колхозтары көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктарын доктамаал көрүп турарынын керээзин чарганнар. Кинемеханиктер Болдырев, Данышин олар көдээ ажил-агый кино-чуруктарын көргүзөр талазы-биле эки ажилдап турарлар. Олар чылдың айы-даа үелеринде мал фермаларыга, хову тургаларына кинону барып көргүзүп турарлар.

Ындыг болза-даа чамдык Сүт-Хөл, Эрзин, Барыын-Хемчик, Бай-Тайга районнарынның колхозтарында көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктарын көргүзүү кончуг багай. Ылангыя Бай-Тайга районун «Мурнакчы», Сталин аттыг колхозтарын Мөңгүн-Тайгада мал фермаларының малчынары документалдыг болгаш уран-чечен киноларын шуут көрөйүн турарлар. Бо районнарын колхозтарынның баштаар черлери көдээ ажил-агыйның кино-чуруктарын колхозчуларга көргүзүрүн керөөдериң культура килдистер-биле чарып албааннар. Элеэн хөй колхозтарын мал фермаларының малчынары кино-чурук көрөйүн турарлар. Танды районун «Элегес» совхозта бо ажил база-да багай. Совхозтун Баяк хөлде мал фермаларында 100 хире ажилчылар бар. Эрткен 1954 чылдың дургузунда анаа чүгө ийи катап кино келген. Бо болза совхоз дирекциязынын болгаш иди партия организациязының буруузу болур.

Областың культура эргедели районнарын кино-чуруктарын ууртулга, дуадамчыны кошкача чедирип, киношпартуларынын үрөткөн болгаш четпес чүдүдериң четчелеп көрү дугайында багай сазып салып турар. Каа-Хемнин Куягурт, Бай-Тайганың Мугур-Аксыне чаа кино-чуруктарын чорутпайн турар. Бо чылдың май 15-тен июнь 15-ке чедир мал ажилының талазы-биле документалдыг кино-чуруктарын фестивал биеттиң областың колхозтарына, совхозтарына, МТС-теринге чоруттуңа. Кино фестивалын чорударын Кызыл районун культура килдизи эки организациятап, тускай план аюугаар ажилдааннар.

Көдээ ажил-агый дугайында документалдыг кино-чуруктарын онза ажилдакчыларын көргөш көдөөнч ажил-ишчилерин мурнакчы дуржулгаларын негиздериң киноларын хөйү-биле кылдып үндүрерин чугулаап көрүп турар. Бо чылын биеттиң чуртувустун кино кылдып үндүрер студиялары 80 хире документалдыг кино-чуруктарын кылдып үндүрерин планнаша, улуг керек кырында күүседип эгелээш.

Чоокта чаа Москвага кинохроника ажилдакчыларының Бүгү-өвиле чөвүлел хуралы болуп эрткен. Көдээ ажил-агыйның, эртем-техниказын, коммунизмин туугуларын дугайында документалдыг кино-чуруктарын хөйү-биле үндүрерин чугулазын чөвүлел хуралга чугаалашкан. Бо дугайында чөвүлел хуралдың киржикчилери документалдыг кино-фотографиянын бүгү ажилдакчыларына кыйгырын үндүргөн.

Көдээ ажил-агый дугайында документалдыг кино-чуруктарын көргүзүү экижөө, ону көдөөнч ажил-ишчилеринге доктамаал көргүзери культура-чырыдышкын албан черлериниң ажилдакчыларынын мурнунда улуг сорулга болуп салдыган. Чер-чед партия, комсомол болгаш профөвиле организациялары культура-чырыдышкын албан черлеринге бөтүг дуадамчыны чедирип, оларның ажилынын каанды чоруп турарын партия, совет органнар контролдап уурттур херек.

Колхозтарын, совхозтарын баштаар черлери боттарының ажил-ишчилеринге көдээ ажил-агыйның документалдыг кино-чуруктарын доктамаал көргүзүп турар төлөөдө, районнарын культура-чырыдышкын килдистер-биле керөөдериң чарар уурттур.

Көдээ ажил-агый дугайында документалдыг чаа келген киноларын каанды да ооздаашкын чокка бүгү районнара чорудуп турары областың кинопроката контролазынын хүлээлгези.

Көдээ интелегенциялар: агрономнар, зоотехниктер, мал эмчилери, башкылар болза, колхозчулар ортузунга кино дугайында тайылыр ажилдарын чорудуп, оларын кино-чуруктарын көргүчө хаара тудуп организациятаар болгаш кино эгелериниң мурнуу чарымында лекция номчула-газын болгаш беседаларын чорудар уурттур. Эң малакты агрономнар, зоотехниктер кинода чүгүн дугайын көргүзүп, чугаалап турарын кино көргүзүүнүн үезинде маазыла тайылырлап бээр херек.

Кино аппаратураларын мал фермаларына, хову тургаларына саат чокка чедирип амыр төлөөдө суму Советтери, колхозтар баштаар черлери кинемеханиктерни транспорт-биле хандырар уурттур.

Документалдыг кино-чурук болза, мурнакчы совет ажил-агый болгаш эртемниң пропагандаларынын эң көскү суртаалчы деп чүвени утпайн, оң көргүзүү көдөөнч ажил-ишчилеринче доктамаал негиздериң талазы-биле чер-чед партия, совет, көдээ ажил-агый органнары, культура-чырыдышкын албан черлери болгаш комсомол организациялары дайынчы организациялар болур херек.

СЭКП Төп Комитединин Бирги Секретары эш Н. С. Хрущев чөвүлел хуралга саамал берип чүве чугаалаа, Эш Н. С. Хрущев идирге үнүп көргө олуршканнар өнү ийи-биле утканнар.

Литва, Латви болгаш Эстон ССР-леринин бүгү колхозчуларына, машина-трактор станцияларының болгаш совхозтарын ажилдакчыларына база көдээ ажил-агыйның тускай эртемнигеринге кыйгырын чөвүлел хуралдың киржикчилери хүлээп алган. Прибалтиканын өвиледешип республикаларынын көдээ ажил-агыйның бүгү адырларын шийтирилгенге көдүрерин талазы-биле 1955 чылда шийтирилг чедикшиинерин чедип алыр дээш социалист чарышты каабыгырыне оларын иди кыйгырганнар. (СЭТА).

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Нерунун Рубцовскиден чорупканы

РУБЦОВСК. (Алтай край). Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру, оң уруу Индира Ганди болгаш Дж. Неруну үдөп чоруп кижилер июнь 17-те эртен Рубцовскиден Магнитогорскиде чорупканнар.

Аэродромга Дж. Нерунуң медеттеди: — Силерниң хүндүлөп хүлээп алганнарга өөрүп четиргеним илеретим. Силерниң калбак делгем ховуларынар болгаш мени сергедиң турган хову салгынарны меңө кончуг-ла таарымчалыг болду.

Премьер-Министр Неру-биле кады Совет Эвилелинде чоруп турар бөлүк Индий журналистер Рубцовскиден Магнитогорскиде ужупканнар.

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру Магнитогорскиде барган

МАГНИТОГОРСК. (СЭТА). Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру болгаш ону үдөп чоруп кижилер июнь 17-де Магнитогорскиде чед бергенер. Аэродромга Дж. Неруну болгаш ону үдөп чоруп кижилерин ажилчы чоннар депутаттарының Магнитогорск хоорай Советинин күөкөмунун даргазы К. И. Полухин, ажилчы чоннар депутаттарынын Челябинск область Советинин күөкөмунун даргазы Г. А. Бедомов, СЭКП-нин Челябинск область комитединин секретары Н. В. Лаптев болгаш хөй-иштинин төлөөдөкчилери утканнар.

Магнитогорскинин тургустунганда бээр 25 чыл ою удавас болур деп турар анык хоорайның ажилчы чоннарын мурундан хоорукөмунун даргазы К. И. Полухин Дж. Неруга байыр чедирген.

Индия Республиканың Премьер-Министри сеткидин чагай хүлээп алышынын дээш өөрүп четиргеним илереткен.

Джавахарлал Нерунун Магнитогорскиде чоруп турары

МАГНИТОГОРСК. Ажилчы чоннар депутаттарының Магнитогорск хоорай Советинин күөкөмунун даргазы К. И. Полухин Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Нерунун алдары дээш июнь 17-де эртенги шайлапта тургускан.

Индиянын Премьер-Министри болгаш ону үдөп чоруп кижилер, а ол ышшаа Индий журналистеринин төлөөдери Европада эң улуг металлургия бүдүргезинин чери болуп Магнитогорскинин Сталин аттыг металлургия комбинаты-биле элөөн каш шактар иштинде тамашканнар. Олар дегер руданың каазар черге болгаш Магнит дагга чорган. Дагжылар аалчыларга илг байырын чедирген болгаш магнит дааның байлаа өнүгүп даштар-биле синилг каастан бичин хааржакты Неруга белекке бергенер.

Джавахарлал Неру коохикиминг пехти база барып көргөн. Ылангыя шой экилдер иштинин Премьер-Министр кончуг сонуургаан. Ада чурттуң чаа техниказы-биле чегелгенге секии дама пехтаанда мастер А. Шепилинин бригады шойну канчаар экилдирип турарын Дж. Неру элөөн үр хайгаарал көргөн. Магнитогорскинин шой демпиринен Уралдың шевер кижизи Зайковтун кылган Дж. Нерунуң дүрү-

ндүдүгө өөрүп четиргеним илеретим. Силерниң калбак делгем ховуларынар болгаш мени сергедиң турган хову салгынарны меңө кончуг-ла таарымчалыг болду.

Премьер-Министр Неру-биле кады Совет Эвилелинде чоруп турар бөлүк Индий журналистер Рубцовскиден Магнитогорскиде ужупканнар.

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру Магнитогорскиде барган

МАГНИТОГОРСК. (СЭТА). Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру болгаш ону үдөп чоруп кижилер июнь 17-де Магнитогорскиде чед бергенер. Аэродромга Дж. Неруну болгаш ону үдөп чоруп кижилерин ажилчы чоннар депутаттарының Магнитогорск хоорай Советинин күөкөмунун даргазы К. И. Полухин, ажилчы чоннар депутаттарынын Челябинск область Советинин күөкөмунун даргазы Г. А. Бедомов, СЭКП-нин Челябинск область комитединин секретары Н. В. Лаптев болгаш хөй-иштинин төлөөдөкчилери утканнар.

Магнитогорскинин тургустунганда бээр 25 чыл ою удавас болур деп турар анык хоорайның ажилчы чоннарын мурундан хоорукөмунун даргазы К. И. Полухин Дж. Неруга байыр чедирген.

Индия Республиканың Премьер-Министри сеткидин чагай хүлээп алышынын дээш өөрүп четиргеним илереткен.

Джавахарлал Нерунун Магнитогорскиде чоруп турары

МАГНИТОГОРСК. Ажилчы чоннар депутаттарының Магнитогорск хоорай Советинин күөкөмунун даргазы К. И. Полухин Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Нерунун алдары дээш июнь 17-де эртенги шайлапта тургускан.

Индиянын Премьер-Министри болгаш ону үдөп чоруп кижилер, а ол ышшаа Индий журналистеринин төлөөдери Европада эң улуг металлургия бүдүргезинин чери болуп Магнитогорскинин Сталин аттыг металлургия комбинаты-биле элөөн каш шактар иштинде тамашканнар. Олар дегер руданың каазар черге болгаш Магнит дагга чорган. Дагжылар аалчыларга илг байырын чедирген болгаш магнит дааның байлаа өнүгүп даштар-биле синилг каастан бичин хааржакты Неруга белекке бергенер.

Джавахарлал Неру коохикиминг пехти база барып көргөн. Ылангыя шой экилдер иштинин Премьер-Министр кончуг сонуургаан. Ада чурттуң чаа техниказы-биле чегелгенге секии дама пехтаанда мастер А. Шепилинин бригады шойну канчаар экилдирип турарын Дж. Неру элөөн үр хайгаарал көргөн. Магнитогорскинин шой демпиринен Уралдың шевер кижизи Зайковтун кылган Дж. Нерунуң дүрү-

Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерни „Иениң алдары“ орденнер болгаш „Иениң медалы“ медальдар-биле шаңнаар дугайында РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун ЧАРАЛЫ

РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун 1944 чылдың август 18-теги Чаралына үндөзлөш, РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун мурундан шаңнаары болза:

Тос уругларны төрөөн болгаш кижизиткен илерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

1. Кертиш Күжүгет Чыскыны—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
2. Монгалбин Саара Чалдыраа—Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун колхозчузу.
3. Монгуш Барымаа Дорлоон—Чөөл-Хемчик районун «Коммунизмче орук» колхозунун колхозчузу.
4. Орман Хашпай Довупан—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
5. Саая Чыгалаай Хондурай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
6. Хомушку Бок Сегбе—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
7. Чинтол Симчат Чыргалановна—Тес-Хем районун Самагалдай көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.

Сес уругларны төрөөн болгаш кижизиткен илерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

1. Ама-Саан Хуреймей Дембий—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
2. Анат Хомушку Свэрч—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
3. Долчумчаа Хорлумаа—Эрзин районун «Кызыл сылдыс» колхозунун колхозчузу.
4. Молпанова Мария Михайловна—Танды районун Межегей көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
5. Нуруу Норжай Бара-оол—Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун колхозчузу.
6. Мянди-Байыр Күжүгет Чындымай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
7. Монгуш Содуна Лопсанай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
8. Саая Серемадай Балчын-оол—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
9. Самдаран Көгүл Чамзы—Тес-Хем районун Калинин аттыг колхозунун колхозчузу.
10. Сарыглар Арбындай Кужуу—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
11. Сувандин Фирмаа Чыргалановна—Тес-Хем районун Калинин аттыг колхозунун колхозчузу.
12. Сырат Сенденмаа Айжовна—Тес-Хем районун Калинин аттыг колхозунун колхозчузу.
13. Хомушку Чаштан-оол Санчы—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.

Чеди уругларны төрөөн болгаш кижизиткен илерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИН III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

1. Банылан Күжүгет Дюмен—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
2. Барбора Хуртк Айдыноол—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
3. Горина Ефросинья Петровна—Кызыл хоорайда өг-бүлө ээзи.
4. Дантан Свэрмаа Сенделовна—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
5. Догул Күжүгет Мянчир—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
6. Донуп Пичек Санжакайовна—Кызыл районун Ээрбек көдээ Советинде колхозчу.
7. Күжүгет Маажып Намчыл—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
8. Нуулар Чысырмаа Ыржановна—Барыын-Хемчик районун «Кызыл тараачы» колхозунун колхозчузу.
9. Маадыр-оол Онгак Батпай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
10. Монгуш Бичин-кыс Суванчик—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
11. Монгуш Биронмаа Дасоловна—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
12. Монгуш Ундуп Санжаановна—Кызыл районун «Бай-Булуң» колхозунун колхозчузу.
13. Натпит Норчук Серенжи—Эрзин районун «Коммунизмче орук» колхозунун колхозчузу.
14. Орман Чечен Уругуновна—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
15. Салчан Давааай Хередиовна—Чаа-Хөл районун Хереме көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
16. Санчай Чечек Амырбиди—Тес-Хем районун райпо ажилдакчызы.
17. Сарбай Саая Хунду-Самбуу—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
18. Сат Баймын Баткан-Бараева—Чаа-Хөл районун Хереме көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
19. Севилбаа Хунапай Күжүгет—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
20. Синренмаа Дарый Сапаева—Тес-Хем районун Молотов аттыг колхозунун колхозчузу.
21. Хонлапай Лиза Балчын-Хөөнөва—Чаа-Хөл районун Хереме көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
22. Хомушку Мыйдок Деляк—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
23. Хунапай Сендакы Будап-ооловна—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
24. Чимит Хомушку Магаарты—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
25. Ывай-оол Хорлуу Шырыпчык—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.

Алды уругларны төрөөн болгаш кижизиткен илерни «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛДЫН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

1. Агбан Бичи-Уруг Очуровна—Барыын-Хемчик районун Кызыл-Мажалык көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
2. Бичин-Уруг Саая Органмай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
3. Бюрюш Шапима Тадаровна—Кызыл районун Ээрбек көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
4. Гордеева Пелагея Иосифовна—Кызыл хоорайда өг-бүлө ээзи.
5. Дамжиба Натпай Сыпың—Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун колхозчузу.
6. Делер Ошкү-Саар Тараачын—Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун колхозчузу.
7. Деспилек Оржунмаа Хуруовна—Барыын-Хемчик районун Кызыл-Мажалык көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
8. Докаай Хомушку Бораноола—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
9. Ичинмей Монгуш Шүмек—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
10. Каан Сарыглар Мянчир—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
11. Намчыр Дооаа Хомушку—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
12. Наранмай Оюн Чамзы—Кызыл районун «Бай-Булуң» колхозунун колхозчузу.
13. Нуулар Девидей Борбак-оол—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
14. Монгуш Анай Сандановна—Чөөл-Хемчик районун Жданов аттыг колхозунун колхозчузу.
15. Монгуш Бавуу Хорун-оол—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
16. Монгуш Серенмаа Байындыовна—Чөөл-Хемчик районун «Искра» колхозунун колхозчузу.
17. Мынзыбаа Монгуш Балчыммай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
18. Румянцова Анисья Сергеевна—Кызыл хоорайда өг-бүлө ээзи.
19. Сарагай Серенмаа Кыргысовна—Эрзин районун «Сталинчи орук» колхозунун колхозчузу.
20. Сарыглар Долчумчаа Сундуловна—Барыын-Хемчик районун Кызыл-Мажалык көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
21. Седип Халтываа Чалбак-ооловна—Чаа-Хөл районун Чаа-Хөл көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
22. Сотнам Зои Дугерова—Эрзин районун «Сталинчи орук» колхозунун колхозчузу.
23. Соян Уужан Байыскалановна—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
24. Сүгө Дооаатай Сундукай—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.
25. Сюрнара Сога Лопсановна—Барыын-Хемчик районун «Ленинчи орук» колхозунун колхозчузу.

(Уланчылыг).

Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Нерунун Москвада чоруп турары. Дж. Неру революстуг шимчашкынын шыгартанай ажилдакчыларын хөөр-жүткен Кремльдин хаанын көрүп чорутуу. Фото В. Шаровский биле В. Савостьяновтуу. (СЭТА-ның фотохрониказы).

Литва, Латви, Эстон ССР-лерин көдээ ажил-агый ажилдакчыларынын чөвүлел хуралы

РИГА. Колхозтарын организациятыг ажил-агыйнын бижилаларынын, колхозтарын болгаш совхозтарын талазында көдээ ажил-агый продукциязын бүдүрерин база үрүнеге дужаарын көвүдериңин болгаш колхозчуларга күш-хүннерин төлөөдериң биеттиң талазы-биле хемчеглерин дугайында айтырыгын чугаалашкан Литва, Латви болгаш Эстон ССР-лерин көдээ ажил-агый ажилдакчыларынын чөвүлел хуралы июнь 16-да доо-аулан.

ССР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазынын орадакчызы эш П. П. Лобавтун илеткенин чугаалажып көөрү июнь 16-да үргүчүлөөн. Латви ССР-нин Песеский районда «Саркалаис Октобрис» көдээ ажил-агый артелинин алдаржаан колхозчузу эш Фридрихсон болгаш Эстон ССР-нин Эльваский районда «Валгута» колхозтун даргазы эш Эрм

оляр чөвүлел хуралдың киржикчилеринин мурнуна чүве чугаалап санал бергенер.

СЭКП Төп Комитединин Бирги Секретары эш Н. С. Хрущев чөвүлел хуралга саамал берип чүве чугаалаа, Эш Н. С. Хрущев идирге үнүп көргө олуршканнар өнү ийи-биле утканнар.

Литва, Латви болгаш Эстон ССР-леринин бүгү колхозчуларына, машина-трактор

КОЛХОЗТАРДА ТУДУГ АЖЫЛЫ

(Районнар солуннарынын арыннарындан)

«Колхозтарда тудуг планын күсөдир» деп эгелг мурнуку чүдө Улуг-Хем районун «Нысыл тум» солунунда бижип турары болза:

— Тудуг планын чедишкенин күсөдиринин болдунар аргалары районда бар. Илангыя «Күш-ажылды хостуу» колхоз (даргазы эш Глотов) чуртталга багыннарынын тудуун чедишкенин чорудуп турар, бо хүнерде 300 баш хавап кирер улгерткен хавап кажазынын тудуун дооскан, ам 100 баш бызаа кирер чангыс ай хевриңц бызаа кажазын тудуп турар, база 5 автомашина кирер гаражты тутуан, тудуг материалдарын сөөртүшкүнү өки чоруп, тудуда 56 кижи доктамап ажылдап турар. Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Кочук) бо чылын 10 чуртталга багыннарынын, 500 баш хой кирер бир кажазын, 100 баш инек кирер, 60 баш аяг кирер кажазын тудуп турар, база 300 баш хой кирер кажазын тудуун эгелээн.

Барын-Хемчик районун Ворошилов аттыг колхозта тудуг ажылынын экинчисин «Чаа амдырал» солунга эш М. Манзырлыгы бижээн. Эш Манзырлыгынын өн инай бижээни болза, район бо чылын колхозтарга тудуг планын күсөдирине элээн хемчегерин алган, чүд дие, тудуг участкаларында 2760 чудуларынын сөөртүп чедирген болган 85 кубометр манза материалдарын база белеткөөн. Оон инай улуг-нормазын ажыр күсөдир турар Дайыгы-оол, Дүндү, Шойда, Сенди, Кунгаа оларнын өки ажылын автор илердин бижөөн.

Ленин аттыг колхозтун тудугулары бо чылын октябрда тудугун чыл планын күсөдир хулааган эгелер, олар 1000 баш хой кирер кажазын тутканнар. Мал фермаларында ажылдап турар колхозчулар чуртталганын 2 багыннап туткан.

Солунун оон инай бижип турары болза, колхозтарын бүгү тудуг ажылынын МТС улуг ролду ойнар турган, бо хүнерге чедер колхозтарын тудуг материалдарын белеткөөн дулаашпай келген. Колхозтарга тудуг мажы сөөртүр ш барган тракторлар үргүчү урелин, колхозтарга боттуг дузаны чедирбей келген. Тудуг ажылынын темпизини шапкын чорбайн турарынын база бир чылдаганы болза, тудугулар ортузунга агитса-массалыг ажылдарын сула болуп турарында. Көргүзүг болган хүндүлөк самбыраларын ажылавай, социалыг чарышты калбартайн, мурнакчыларнын дуржулагын неперетпейн турарында.

«Бурунгаар» солунга (Тес-Хем район) бир автор районун Молотов аттыг колхозунда тудуг ажылынын четес чоруп турарын бижип турар. Авторун бижип турары болза, тудуг ажылын хүн-бүрү улуг-нормазын, тудугуларын амдырал-чуртталганын колхоз баштаар чери кошмак эгелг сыйлп турар. Тудугуларын ортузунга социалыг чарышты калбартайн.

байн турар, оларнын кылган ажылдарыннын үчөдүн кылбайн турар. Барын-Хемчик болган Тес-Хем районнарын колхозтарында тудуг ажылы конгрэчтү сула чоруп турар. Ол районнарын колхозтарында чуртталга багыннарынын, мал кажазынын болган культура-амдыралдын тудугуларыннын темпиз дьма оожум. Өгөрдөн чагайжыды туттуган багыннарже колхозчуларын дүргөн шилчидер чорук политикат жур-дузалыг айтырып болур. Тудуп турар объектилеринин шынары кууд, элээн хой колхозтарда тудугну төлөвиле эбуугар чорутпайн турар.

«Колхозчу» солунун (Каз-Хем район) бижип турары болза, «Ленинчи орук» колхозта партия организациясында 11 коммунистер бар. Оларнын шунтуун колхоз бугурулагынын тус-тус адырларында хулааган. Коммунистери кандыг-бир ажылдык участогунче чорудаа оон күзелги, ажылдап шыдар аргалын колхозта партия организацияны өөрөншп көрүп турар. Колхоз баштаар черден тудугуларнын мурнууга чугула соруганы салган. Ол соруганы күсөдирине-биле партия организацияны тудуг ажылынын участогунче 5 коммунистери баштай-ла чорутуван турган. Тудуг бригаданын бригадинге коммунист эш Таракановту томулган. Ооң улугурулагы-биле бригада тудуг мажы белеткөөр планын ажыр күсөткөн. Тудуг бригаданы колхозчуларнын чуртталга багыннарынын тудуун бедик темпиз-биле чорудуп турар. Тудугуларнын ортузунда улуг-нормазын үргүчү ажыр күсөдир турар Мундуругу, Ковзай шышак мурнакчыларнын саны өзүп турар.

Ол солунун «Колхозтун төвүн сайырадым» деп эгелг чүдүдө К. Херелдин бижип турары болза, өрткен чылын Хрушев аттыг колхозтун тудугулары тудуг планын ажыр күсөткөн. Колхозтун төвүдө школа, эмчеге, клуб болган дык хой чуртталга багыннары, бүдүрүлгө тудуглары бар апарган. Тудуг планын чедишкенин күсөткени дөш колхозтун даргазы эш Соровагажа облуксомунун хүндүлүг бижип тывыскан. Бо чылын тудугулар тудугун темпизин кулашпайн турар. Тудуг мажы белеткөөр чедишкенин чорутушан, тудугулар 58 аяг-биле мышты тудуг шөлдө экиеп дүжүрүп турар. Бо чылын тудуг планын ажыр күсөдир, мал одаларында четирп санын чуртталга багыннарынын, колхоз төвүге аптеканын, ветучастовтун, почтанын, белеткөө контораынын тудугуларын кылдыр.

«Тудугун темпизин дүргөдөр» деп эгелг чүдө «Ленинчи орук» солунун (Чөн-Хемчик район) бижип турары болза, колхозчуларын сууржугаже шилчидер талазы-биле база нитинин мажына оран-сава тудуунун талазы-биле бистин районда улуг ажы чорутушан. Районун колхозтарында 1300 ажыг чуртталга ба-

жынары туттуган, сууржу амдыралче колхозчуларын шилчидер ажыл чедишкенин шилтирелетип турар. Туткан багыннарында 600 хире багын чангыс-ай хевриңц. Нитинин мажына хей-хей өки шынары оран-саваалар туттуган. Бо чылын колхозтарга тудар деп планнаа 200 чуртталга багыннарында 45 багыннар туттуган, ам 84 чуртталга багыннарынын тудуп турар. 6 колхозтарда дээрбелер, 8 колхозтарда уругулар асилери бар. Ол мышак чунар багыннарынын, хлөб бижар черлерин, чазанын черлерин, клубтарын, гаражтарын болган өске-даа объектилерин тудуун чорудуп турар. «Коммунизмче орук» болган «Искра» колхозтарда тудугун темпиз дүргөн чоруп турар. «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчулары сууржугаже бүрүнү-биле шилчөөн, ам суурнун чагайжыдыгазын чорудуп, багыннарын кршышарын, печкаларын салды, мыш олурутулганын чорудуп турар. «Искра» колхозта колхозчуларын өгөрдөн чагайжыды туттуган чуртталга багыннарыныче бо чылын бүрүнү-биле шилчидер соруганы салган. Июнь 1-де колхоз чуртталганын 20 багыннары, уругулар асилени, автомашиналарга гаражы болган дээрбелер ажылакта кирген. Ам колхозтун электростанциянын болган малдын оран-савааларынын тудуунун темпизин дүргөдирп турар.

Чокта чаа Каз-Хем районга районун тудугуларыннын чөвүлө хуралы болуп өрткөн. Ол чөвүлө хуралдын өткүдүн районун «Колхозчу» солунунда бижээн. Тудуг планын күсөдиринин талазы-биле бо чылын чамдык ажылдар чорутушан, чүд дие, тудуг мажынын тудуг шилчидер сөөртүп чедирер ажылы өки организастаан. Илангыя белеткөөнүн 8 муң хире кубометр мышты хей кезин тудуг шилчидер дүжүрер. «Мыш тук», «Ленинчи орук», «Сталинчи орук», Молотов аттыг болган өске-даа колхозтар техниканы болган тырттар күштерин чөп ажылап, тудуг бригадаларын четелде, таарыштыр тургусканын-биле тудуг мажы белеткөөр планын ажыр күсөткөнөр. Солунун оон инай бижип турары болза, «Тиледеге» колхоз (даргазы эш Зайцев) бүгү болдунар аргаларын чөп ажылап турар. Мында чүгэй өрткөдир, смола белеткөөр болган туйбү бүдүрүп үндүрер ажылдарын өки тургускан. Ам Сой темпиз тудуг мажы салдарында ажылаар деп турар. Ол хемин ажылаары тудуг шөлүгө 1000 кубометр чукутук чедирип алыр аргазы болган. «Тиледеге» колхозта Курбаа, «Сталинчи орук» колхозта Самбин болган «Кызыл тум» колхозта Кызыл-оол болган оон-даа өскелер тудуг ажылынын мурнакчылары болуп турарлар.

Солун тудуг ажылында четистерин илердин бижээш, оларын чайладарынын аргаларын тодаргай айтыр турар.

Уругларга—эки дыштанылга

Коммунист партия болган Совет чаа колхозчуларын чыгы дыштанылганын улуг кичөөнгейи салып турарынын ачынды бо чылын бистин областын школачыларынын чүгө төвөн крайыга аян-чорук кыларына 32 муң рублийн үндүргөн. Ол мышак 7—9 хар назымын уругуларын 900 хире кижи дыштанылга шөлдеринге база 900 уругулар областын пионер лагерлеринге барып дыштанылганын өрткөрлөр.

Чаа өөредилге чымын доозуганын болган уругуларын камгалаарынын Бүгүдөлей хүнүн таварыштыр областын дык хей колхозлары пионер одаларын өрткөргөн. Чижээ, Чаа-Хал районун Булу-Терек шкolasында, Чөн-Хемчик районун Чадаана № 1, 2 шкolasында болган одалар организастык-биле өки өрткөргөн. Амгы үдө Кызыл районун болган Кызыл хоорайнын шкolasылары пионер салеттарында белеткенип турарлар.

Чайгы дыштанылга үеинде уругулар хей-хей ажылыг чүдүдери шилчөөдир, боттарында чаа күнүг немен азырлар. Уругуларнын чыгы дыштанылганын организастыг өки өрткөрери улуг өөредилге организастык болган комсомол организастарынын эң чугула херөө болуп турар. Ол мышак партия, профсоюзла организастарынын хүн-бүрүдөги кичөөнгейи болган удурулга, дулаашчымын хергелетирер.

Бистин областын чамдык улуг өөредилге организастык болган профсоюзла организастары уругуларнын чыгы дыштанылганын организастыг өки өрткөрерине кошмак кичөөнгейи салып турар. Чижээ, Чөн-Хемчик болган Кызыл районнарын улуг өөредилге килдистеринин өрткөргөдир эштер Дагба-Доржу, Шагдыр олар комсомол райкомларында боттуг дулаашчымын чедирбейн турарлар. Ол мышак Чөн-Хемчик, Өтүр, Эрон районнарын чамдык шкolasы төвөн крайыга аян-чорук кыларынын ажылын багай организастаан.

Өрткөн чылдарда бистин областын хоорайларында пионер лагерлерин организастап тургузуунын ажылы багай болуп келген. Илангыя Шагаан-Арыг хоорайга пионер лагерин тургузуунын айтырымын

улуг өөредилге килдиз болган комсомол райком сонуугар көрбөй турган. Хоорайга болган район төптөргө пионер лагерлерин ияаыла тургузар болду. Ол лагерлерге хоорайда, район төвүдө артка уругуларын хаара тудуп организастааш, оон ажылын уругуларга сонуугадыг кылдыр чорудуп аяаа спорт болган күш-культура ооннарынын шилдерин тургузар херек. Оон жокайыларынын ажылында ада-нелер болган комсомол активтери улуг дузаны чедирер ужурут. Амгы үдө Кызыл, Туран, Шагаан-Арыг, Чадаана хоорайларга пионер лагерлерин организастап тургузуунын ажылы чоруп турар.

Ол мышак көдө суураалга чымын Дружиналарын тургузар. Илангы Дружиналарын бистин областын бүгү суураалга тургузуп болурунун аргалары бар. База районнар төптөриде болган хоорайларда туруп турар улугу куластарнын өөрнөкчилерин тускай дружиналар кылдыр бөдүп организастаар. Олар боттарынын күжү-биле урай-чүдүдү бөлүмдерин тургускам мал ферманын, хову турмуларыннын ажыл-ишчилеринге концерттерин көргүзөр болган колхозтарын, совхозтарын чик ажылдарында дулааш, шефтер ужурут.

Чайгы дыштанылга үеинде шкolasыларын эң чугула тудуктөөшкенин ажылы шкolasыларын өөредилге-дуржулга участогтарында хайыр. Мынчанга күзүн оон өки түнөлдөп ажылды чедип азыры дөш шкolasыларын күш-ажылыг ияаышымын күштөдирер ужурут.

Эң чугула улугу болбас чүд болза, 5—10 куластарнын өөрнөкчилери бижетти билбес болган биче билер колхозчуларын бижикке өөредир болур. Бо талазы-биле амгы Чөн-Хемчик районун шкolasыларын бо чылын өки өгөткөн. Районун чеди чыл болган ортмак шкolasыларын дык хей өөрнөкчилери бижикти билбес болган биче билер кижилерин өөредиринин тус-тус хулаагелерин алганнар. Бо ажылды организастап удурутууга улуг өөредилге организастык болган чер-черде партия, комсомол организастары улуг ролдуг болуп херек.

Л. СОЛОННИНА.

Шажынга удур өртем пропагандазынче кичөөнгей салыр

Шажынга удур өртем пропагандазын Сүт-Хал районда кошмак тургустушан. Ол чорук колхозчуларын ажыл-агымжы соругуларын шилтирээрине идеялеп киржилгедир, кижилерин чүвени өртем өзү-биле билп мөдөөрөндөн чартыктыр турар.

Бо дугайында каш чижектерин көргүзүп болур. Районун девиссарында өрткөр кыры черлерде, суугар баштарында, аржааннарда чаламалар болган мажынын булаалдык өске-даа чүдүдери өвөш өвөс көстүп тургулар. Эртинги булаалдарын салгыры хоралыг дөр дугайын районун шилтиге болган чамгы чижек-биле көргүзүп болур. Чижээ, өрткөн чылын Киров аттыг колхозка эртинги бүгү булаалдарын салгып турар кула болган. Ол хей киржилгелг кампаниянын уржуу улуг бооп, кем-буруулу чоруктарын үлгедирлер-биле доозулан. Ол мышак чижектерин чечени-даа көргүзүп болур.

Шажынга удур өртем пропагандазынын кошмак тургустушанын харааы-биле чамдык ажылдагы кижилер боттары бөш чүзүн-базын чүдүдере азын чоруп турарымыз болган. Чижээ, өрткөн чылын районун кижин эмелдегенин бир ажылдачым Хемчибин Өртөң-Алаак деп черге келжө мышак чоруткан. Оон ол кижин

мынчан чугааш чеди келген: «Чымын бир аяк хелтиг кижин көстүп келгеш, херперт чиде хона берди. Ол алааштын ээси менде булагени ол бөөр». Ужуру болза, ол дөргө эмелге ажылдакчымын аякканын улугка чугулаары хире өвөс бугулаа чорук-тур. Шымында, ол кижин шажынга удур өртем пропагандазынын шилдерин чыгы болуп хулаагелерин турган. Херек кырында ол болууну салып чоруп соругулазынга удуруланып, харын кижилерин бажын төөдир бугулаа, хоралыг чорукту талаашчымын болуп берген.

Илангы бугулаа, чымын калган хөөнерин район шилтиге бар бооп, харында оон чамдык илөрөшкенин көстүп турарын чүдү-биле тайылбырлаары! Ону чүдү-даа мурнула партиянын идеология ажылынын илангы шажынга удур өртем пропагандазынын кошмак тургустушанын-биле тайылбырлап болур.

Мынчанга, бойдушта болган илангыде болушкуннарын материалдык бу-биле көөр, аяаа марксизмин эртемниг үндөленинери буугаар тайылбырын бөөр ажылды чорудары районун партия организастарында, политикат болган өртем билгелерин шилдерип талазы-биле Нилителдин район салбырында негетинип турар.

Н. ЛОПАН.

Көвүрүг тудары чугула

Танды районун Кара-Булуңда Калинин аттыг колхоз-биле Межегейде Ленин аттыг колхозтун арасында орук харылаанын чугула бедире болуп Кара-Булуң көвүрүг үргөдөн бөөр үр өрткөн.

Кара-Булуңда Калинин аттыг колхоз-биле Межегейде Ленин аттыг колхозтун арасы 7—8 километрден өрткөн. Мынчаа-даа көвүрүг чогуну харааы-биле бо ийн колхозтун колхозчулары аржыларда 20—30 километр черлеп оон чорутур жуурга таваржып турар. Орук харылаанын чугула мындыг ияаы бергөдөшкөн болуп турда ады үгөн колхозтарын баштаар черлери, Межегей сүжү Совети хемчег албайн, бо чугула ажылды боттадырынын чыл бүрдө уламдыктыр турар.

Бо талазы-биле районун орук килдизини шүпчөт ажылап, колхозтар арасында орук харылаанын өкижидерине сонууга чок болуп турарын өки өвөс.

Бо көвүрүгүн өң чөккү үдө ажылдага катал кирер дугайында хаммаарынын организастар шилтирпиг хемчег алаа чогутур.

А. СОДУНАМ.

Чонун негелдизин хандырар

Улуг-Хем районун Хайраканда Калинин аттыг колхозтун ажыл-агымжы чыбыруда өзүп, районда база бир улуг колхозтарын бирөөс болуп турар. Илангы-даа колхозта чонун культурут негелдиреп чөптүг хандырарын талазы-биле ажылар оона багай. Клуб, библиотек болган өске-даа культура черлери ажылдавай турар. Клуб турган багынна сүжү Советинин ажылдакчылары чуртаар бажыче шилчиген. Оон уламандык дык хей номнар колхоз контораынын бер өөредилге кайы хаммак чо оонаанын берген чыгыдир турар. Ол мышак кино көртү-түтү база-да багай.

Бо талазы-биле колхоз баштаар чери болган мында партия организастык база сүжү Совети чогутур хемчегин азыры чугула.

М. ДУҢГАР-ООЛ.

«Шынын» материалдарынын изи-биле

«Спиртка мөгөргөзүш—үш катал октаткан»

Мындыг эге-биле Кызыл районун Бай-Булуң көдө ажыл-агым артелинин даргазы эш Дадар-оолдун бо чымын ияаы 3-те хүнүдө арагалан, ол хүн үш катал ужуп, чога кижизг өвөс байдалын көргүзүп турганын илөрөткөн фельетон бо чымын июнь 11-де үгөн № 117 (3311) «Шынга» парланган.

СЭП Кызыл райкомунун редакцияга дыктаатын болза, фельетонда айтылган факт шын болган. Эш Дадар-оол колхозтун ажылын улугурунун шунт үвүн, сөөкү үдө чуга аргаларында өйлежип, харын колхоз баштаар черинин чамдык кижигулерин болдузун талазын килривип ай турган. Колхозтун бүгү кижигулеринин нитин хуралы арагалы Дадар-оолду колхоз баштаар черинин даргазыннан дүжүргөн.

Дадар-оолдун четистерин илдеринин улугу, харын оон күткүлүгө кирип, арагал хандып турган колхоз баштаар Черинин кижигулерин коммунистер эштер Тиртык-оол биле Бартангы колхозта партия эге организастык бүгү кижигулеринин хуралына тургускаш, Тиртык-оолга болган Бартанга партия талазы-биле хемчег хулаагыт.

Нукураза үнүп эгелээн

Улуг-Хем районун Калинин аттыг көдө ажыл-агым артелинин тараакчылары бо чымын 110 гектар нукуразаны дөрбөччин-улаанчак эрга-биле тараан.

Нукуразанын үнүжү дык өки эгелээн болган оон чыгы ажаала-сугтарылазын чорудары-биле бижылаан комсомолчу эвөне идеялеп ажылдап турар.

Шагаан-Арыг МТС-тин № 5 трактор бригаданын «4-2» маркалыг трактору нукуразанын бок үнүштерин шилтирпиге белен.

В. ТОГЛАНПАН.

Малдын семиртилгезин организастыг чорудар

Мал ажылынын продуктуларын бүдүрүп үндүрерин ийн—ийн ажыг катал, оон шилтиге эгелг 2,2 катал көвүдөдир соруганы СЭП ТК-нын январь Пленуму мажынарынын мурнууга салган.

Эт болган чад бүдүрүп үндүрерин көвүдөдир талазы-биле соруганы чедишкенин күсөдир чүгө нитинин мажынын баш санын көвүдөдирин негеп турар өвөс, харын мыштыг улуг бода мажыны, хой болган өшкүнү семиртилгезин болган чегерилгезин организастарын негеп турар. Колхоз бүртү күрүнөге эт дүжаар хулаагеленин мажыны денгел-шилдизинин база дриг денгезинин талазы-биле бедик кондициялыг кылдыр дригте дүжааган турарын чеди азыр ужурут.

Малдын семиртилгезин болган чегерилгезин шын организастап турган бо чугула соруганын шилтирелетип болур.

Малдын семиртилгезин болган кадыкын өки организастарын колхозка болган күрүнөге улуг ажылыг болуп турар, чүгө өргө, өки семирткен мажынын денгезин өй, өйдини шынары өки, кежи, дүгө аржыр болур, илангы малларын күрүнөге дүжаарга колхозтун ордуга көвүдөр, чогутур чилгелдерин база саванын азыр, колхозтун бодунун бүгү мажынын баш санынга камвалгалыг чорук база болур.

Малдын семиртин кадарары, тодаргайлаарга чайлагаларын чегерилгезин өң не чик аржы болур. Тыванын бойдуз байлаанын дегемперинге чыл-бүрү чүсчө куц баш мыштыг бода мажы, хой, өшкүч семиртп болур.

Малдын семиртин азыраарынын талазы-биле болдунар улуг аржыр бар турда-ла, өлөш хей колхозтар ону ажылавайн,

күрүнөге ортумактан кууд күш-денгезини малды дулааш, колхозтарга болган күрүнөге улуг котараал чедирип турар чоруктар-биле камчал-даа энтежип болбас херек.

Мал семиртирарин практикасында одаларын ажылаарынын ийн аржынын хергелеп турар: сула одаларды болган бадук-бадук сүрүп кадарар.

Сула, система чок арга-биле—мал тускайлаштыган участка кадарынар. Чылын болган чынын эгелде өйт-сиген четир апарганда малдар чүгө өң өки үнелиг өйттарын шилчип чир. Мынчанга оо өйттар харыксыраар. Чидиртисем көстүп үнүштер артын калгаш, оон үрелин бижып, дүргө өвө бергеш мал чени өки ситенинери саза башып каар. Одаларын продукттуулук мынчалдыр кулаш, үнүштерин ботаниктыг составы дык басырап турар.

Одаларын сула ажылаар система мажыны артык хей кезимедалар чоруп болдунар болган денгезин шоолуг кемешлес чорукка чедирер. Чижээ, сула кадат үеинде мыштыг бода мажыны анык мажынарын бирөөнүн-не дүн-хүнде ортума нежемедал денгезин 400—450 грамм, мынчаарга бөлү-биле организастыг сүрүп кадарганда 800—1000 болган оон өртү грам нежемир.

Малдын сүрүп одаларды чорук болза, бо бүгү четистерин чайладыр болган одал чедиринден элээн бедик болган туруштуг дүжүт азырында, кадат үеинин бүгү сезонунун дургузунда одаларын ногаан үнүштерин өң денгезин хулаагына, хүнүн дургузунда мажыны алаа куруг кылшаттарын кылдырында, одал чедирин гектар бүрүзүдөн өң хей санын дүрбайн турар.

мал ажылынын продукциянын азырында илангы берип турар.

Малдын сүрүп одаларды үдө одаларын доран-на шунтуун ажылаас. Ону элээн каш ден участкалар кылдыр олуваар, ол участкаларын оларын эөчөгө-биле одаларды, баштайгы одалардын черлерин олу өң сөөлүг участкаларга чедип турда ол арасында база четчелени үнө берген турар кылдыр таарыштыр чугула.

Малдын сүрүп одаларын одаларын санын болган хемчөөлүн ол черлерин одаларын үнүжүгүн теренин база мажыны баш санын барымдалап доктадыр. Ногаан үнүштерин дүжүдү бедик болган тудум-на, кодын эвөш, сүрүп одаларды чери база эвөш болур, мынчаарга одаларын дүжүдү чамы болура, кодында мажыны баш саны хей болура сүрүп одаларды черин хемчөөлү уладыр. Чурттуг мыштыг бода мажы, хой болган өшкүч колдуунда өң улаанын килдизин болуп турар болган олар күзүн барын өки семиртп.

Чаа үгөн үнүштер элээн чымчак, чулуутуг, оларын мал туралы-биле чинир. Чаа үгөн анык үнүштер дүргөн хайдыр аюуттуг бүдүмөлдери, минералдыг дустарыг болган витаминерин болуп турар. Үнүштер оон инай улагыдн өөргө ол бүдүмөлдериин унара, бүдүрөдө санын куулаар, боттары калды бөөр, мал ону тура чөгү-биле чинир.

Мурнакчы мажынар одаларын ногаан үнүштерин өлгө ажыктыг болуп үеинде, чогутур өй-шаанза чидиртп болган өкин-өртөр када бөөр чорукту болурун дурбайн турар.

Малдын семиртин кадарары-биле бирги эөчөгөдө бүдүрүлгө хергелеттисем мажыны бода малдарын болган 2 хардан өрү назымын шарижыгаштарын үндүрер ужурут, оларын кадарына үеинде (90—100 хонукта) 180—300 килограмм чедир өки семиртп өл болур.

Малдын чыгы одаларже үндүреринин мурнууда фермалар өргөкчилери зооветеринария ажылдакчылары-биле бир колданга үер мажыны санын, эр, кызын, денгезин болган күш-денгезин тодаргайлаар ужурут. Одаларын ажылаарынын чуртун доктадыр тус-тус участкаларын одаларын чидиртирин календарыг мажыны, хүн турмуун, мажыны денгезинин планын немелдизин, кадаттаа дүжүр болган дулаар хуулааларын доктадыр. Дуржулаагы кадарчыларын шилчип азыр.

Малдар бот-боттарында шактык болбозын дөш оларын тарамы кылдыр чада чыккаалдыр одаларды. Кадарчынын бирөөн ол малдарын мурнууга чоруп, мурнай бергенин доктадып чорупуу база бирөөн малдарын соонга чоруп, чымын калганнарын бурунгар сүрүп чоруп кылдыр таарыштыр кадарар.

Өске чурттарнын девискээринде АКШ-тын шериг базалары

«Чепселенишкенини кызырар, атомнуг чепсекти хоругдуар болгаш чаа дайынны айылман чайдатыр айтырыгдарнын таалай-биле Совет чазактын майын ортын үзгөндө чарлаан саналы өскелерин девискээринде даштыкы шериг базаларын узуткаарынын эргежок чугулазын айтып турар. Индыг базаларын тудуп турары болгаш оларын организастаанын индыг базалар тургускан чурттарнын бүрүн эргезин үрөп, оларнын чогуунда турар АУРүндөлөрин дүрүм өзүгүр айылманчылыктын хайныктырып турар. Элеэн хей күрүндөлөрин девискээринде даштыкы шериг, шериг-далай болгаш шериг-агаар базаларын тудуп турары оларнын хей нурууну чамдык күрүндөлөрин чорудуп турары атомнуг дайыннын белеткениге ажылга турары чурттар аразынын харааазында бүзүрүшкө чорукту улам күштөдүрүп, уластар аразынын дүшкүрүгү чоруну улгаттырып турар.

Өскелерин девискээринде даштыкы шериг базаларынын тудуп турарынын тайбынын херөөнө айылдыгына хамаарыштыр совет саналдык амгы байдалдарда чууга боттуу мырдыай идене. «Күштүгү туружунда» политикадык тодаргай плерешкиннерини бирөөнү кылдыр барына-чүктүгү империалисттик күрүндөлөрини тургузуу турары индыг базалар улам-на узуг хемчөөлдүгү-биле калбарган, ол чорук чаа дайынны айылман күштөдүрүп турар. Бүгү капиталисттик делегейин болгаш чыгыртын азырын болгаш оң курдавырларын Совет Эвилелинге, Кыдат Улус Республикага, узус-демократиялык чурттарга ууру дайын белеткениге ажылгаары оралдажып турар Американын Каттышкан Штаттары өскелерин девискээринге шериг базаларын организастаанын оза кабыла-биле практикалан турар. АКШ-тын эң реаксылык бөдүрүндө оң күзгө-чүктүдөри америк монополияларын делегейге бодуну тергидешкинни доктадып тургузаар дээр шадгады күзгө-биле шуут холбааны.

1948 чылда «Форин афферс» деп америк журнал Идз университетинин профессору Бернанд Бродинин чууга парлаан. Бүгү делегейге АКШ-тын тергидешкинни неперелеринин планнарына хамаарышкан аажок азык минияшкенин ол чууга делегей. Индыг планнары эртенге чү чылдын төнчүзүндө бээр кылдып келген деп Броди айтып турар. Мычалазжок америк болдаларын мычан ботталдырарына Велдобротаниянын шериг-далай күчүзү шалтыктал турган деп ол айткан: «XIX чүс чылда шериг-далай күштери Велдобротаниянын тергидешкинни чепсөө бодуп турган» деп Броди демдегелен. Мычазарга ам оң болды-биле алырга Велдобротаниянын орунуга АКШ-тыр үе чедип келген болуп турар, чүге дээр о атомнуг чепсекти болуп турар: «XIX чүс чылда атомнуг бомба АКШ-тын делегейге тергидешкинни чепсөө апарган» деп америк профессор демдегелен.

Индыг бөгү-идедегиле делегей АКШ-тын агрессии бөдүктери атомнуг чепсекти бүдүрүп таалай-биле монополюгү байдалды өскөп турар деп санал турганынын үзгөндө кылдыган. Сөөлдүрүдүр АКШ-тын «атомнуг монополияды» буурул дүшкөн, атомнуг чепсекти Совет Эвилели болза шингөөлүп турар деп чүве билдингир апаарга делегейге тергидешкинни дээр өскөн индыкны аччылары боттарынын стратегия болгаш тактикалык байдалды өскөп турар узурга таварышкан. Атомнуг чепсекти дуузын-биле тергидешкинни доктадып тургузарынын теориязына олар шериг базаларынын дугайында бөдүктү мезөөнер. Сураалгы америк бижикчи Георг Уэлдер «Оуран индыкна базалар» деп нокунда «ыракта калбарган» шериг базаларынын системазын-биле холбаштыр атомнуг чепсекти АКШ-та бары делегейин чаа дайынны эгелээр болгаш болгаш ажыктыг үеде атомнуг чепсекти ажыглаар арганы Каттышкан Штаттарга берип турар деп ажык-биле мат чок демдегелен.

Шак-ла индыг бодалды америк көскү геологитин—профессор Джон Киффер болза барымдалаап турар. 1952 чылда парлал үндүргөн «Делегейге күчүнүгү ботту» деп нокунга ол АКШ-тын тергидешкинни доктадып тургузарынын нүгүрү-биле делегейин чаа дайынны белеткээр сорулга-биле американын «чер-делегейин эң ирак бугүндөрүнө ханылап кирер узурду», а атомнуг чепсек-биле дериткен америк шериглер «аяны-бүгү күрүндөлөрин девискээрин шывар узурду» деп ол демдегелен. Киффер болза Нью-Йорктун болгаш Вашингтонун эң-не агрессии бөдүктөрүнүн бодалын плеретипшан, АКШ-тын бөгүгү сорулгазы болза «делегейге болгаш таварышкан стратегия таалай-биле чууга узуг пунктуларын бодунар-ла шаа-биле хандырын алыр болгаш ол районнары ботка быжылган алырга бистиң шериг-девиствити өрөдери болуп» деп бижгелен.

Өскелерин девискээринде америк шериг базаларын организастап турары оңу империалисттик хей-хей пропагандисттеринин бугүндөрүн оралдажып турары мышан «камааладык сорулгазын-биле» эвес, харын АКШ-тын делегейге тергидешкинни тургузарына кордатылган агрессии, хадабчы планнары-биле кылды

нып турары үстүнө чижектерден илден-дир. Ол дугайын өскелерин девискээринде америк базаларын системазынын боду, а ол мышан оларын организастап турарынын характер базачерчелеп турар. Шериг-далай флорунун министринин ачыраары дуузалачызынын херечиледи-биле алырга, делегейин ийгин дайыннын төнчүзүгө чедир АКШ 39 чурттарга тургускан 484 шериг базаларын турган. Дайын соонда оларнын саны дыка өскөн. АКШ-тын камгала министрствозунуң тускай медөөлөрүн өзүгүр алырга, 1955 чылдын февралга чедир өскелерин девискээринде америк базаларынын саны 950 чедир көвүдөн, а оларны 63 чурттарга тургускан. «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» журналынын бодалы-биле алырга, ам америк шериг базалары «делегейин коммунисттик эвес барык бугү чурттарында» туруп турар.

«Коммунисттик эвес делегейин» чурттарынын дугайында сөстөрүн америк журналдын онзаалп демдегелени таварылга эвес. АКШ-тын шериг базалары Совет Эвилелин, Кыдат Улус Республиканы, узус-демократиялык европа чурттары, тодаргайларга тайбын, демократия болгаш социализм лагерин болуп турар күрүндөлөри доктадып тургустунган. Базаларын Совет Эвилелинге болгаш узус-демократиялык чурттарга ууру шаап хадабчы агресии хөдөлүшкенинге таарыштыр бомбаазыкынын узур-чүдүгүндө кол пунктулары кылдыр ажылаарынын планнары АКШ-та туруп турар дээрин америк дайынчырактар болгаш парлаангыч чамдык органын ажырабайн турар. Ол дугайты «Тайм» деп америк журналдын чуугаалары тодаргай болуп турар. Ол журнал чокта чаа делегейин узуг чуруун парлаан, мында америк шериг базаларынын туруп турары чурттары болгаш районнары дөрбөлчүн кара демктер-биле демдегелен болгаш АКШ-тын шериг ведомствозун планнары өзүгүр америк самолёттар ол базалардан кайы угланышыкычө хөдөлүп бодуну айткан болган. Оларнын хөдөлүшкенин хөдөлүшкенин чедер чери кылдыр Москва, Пекини, Варшава, Прага, Бухарестин, Будапештин, София, Ленинградты, Шанхайны, Пльзеньни, Платини болгаш демократтык лагеринин чурттарынын өске-ла узуг хоорайларын болгаш үдөтүр төптөрүн айткы каан болган. «Нью-Йорк таймс» солунуң минияшкенин өзүгүр алырга «шаап хадабчы америк узур-чүдүгү базаларынын четкени аргактыг Исландиянын мурну чүкте Иран чедир шөйүгө. Олардан коммунисттик чурттарын амырларчы төптөрине узур хөдөлүп болур».

Калчараан агрессорларын ол мыт чок медегелен оларнын америк шериг базалары «АКШ-тын камгаламын» тургустунган дээр балыкчаларынын хоозун мезгил илеретип, сойгаалдыр көргүзүп турар. Каттышкан Штаттарын делегейин бодунуң шериг базалары-биле куржаан чорук камгаладык сорулгазын эвес, харын демократтык лагерге ууру шаап хадабчы агресии хөдөлүшкенинге угландып тургустунган. Оларын организастаарга АКШ-тын шериг ведомствозу хамаарыш мурнунда чер болганга америк монополияларын тергидешкинни тургузаар дээр делегейин чаа дайынны белеткөөринин планнары барымдалаап турар. Өскелерин девискээринде америк шериг базаларын организастаан чорук бөгүр элөөн хей даштыкы күрүндөлөри Каттышкан Штаттарга чыгыртын азырын сорулгазына бараан болуп турар. Барын Европанын чижөөлөн ол мырнай иден болуп турар.

Американын Каттышкан Штаттары «совет айылдан Барын Европанын камгалаары» деп чылдак-биле хөдөлбөшшан, дайын сөөлдүгү чылдарын дургуунда Англиянын, Франциянын, Герман Федералдык Республиканын, Италиянын болгаш Барын Европанын өске-ла чурттарынын девискээринде 160 хире шериг базаларын тургускан, мычарага «Нью-Йорк таймс» солунуң херечиледи өзүгүр алырга, ол чургай ылаптыг эвес болуп турар болгаш «парлаангыч амындалып турары» индыг элөөн хей базаларын мында кирбейтип турар. Базаларында-ла америк шериг кезектери бар, ол чорук Барын Европанын элөөн хей чурттары Каттышкан Штаттарын эжелден алганы аянык байдалды тургускан.

Тускай медээ өзүгүр алырга, Англияга америк солдаттарын болгаш офицерлерин саны 1949 чылда 6 мүн кижин тургандыан 1954 чылдын июнда 45 мүн чедир өскөн. Англиянын девискээринге тайбын үеде индыг хей санын даштыкы шериг абыннылар кажан-ла турбаан деп чүвени аянык политикадык ажылаачылар безин минип турар. Америк дайынчырактар Францияда оон-да хей. Франциянын бүгү-ле кол-кол порттары АКШ-тын шериг-далай базалары болу берген, а элөөн хей стратегия таалай-биле таарымчалык пунктулар америк аэропордун аларган. Италияда тургустунган байдалын дугайын чуугаалашышан, хей-хей итали солуннар базала ол дугайын демдегелеп турар. Италиянын порттарында АКШ-тын алыгы шериг-далай флоруну корабльери туруп турар, а элөөн хей хоорайларда болгаш оларнын чогуунда

америк шериг кезектери чурттап турар. Сөөлү үеде хамаарышпас болгаш демократтыг Австрияны катап тургузаар дугайында Күрүнө керөөнине ат салганы-биле холбаштыр АКШ-тын чыгыртык бөдүктери австри девискээринде үдүрүр узурду чаа америк шериглерин кезектери Италияга кирерин болгаш оңу солугу кезөөнө тургузарын планнап турар. Каттышкан Штаттарын херек кырында эжелеп алганы болгаш париж дугуржулааларын өзүгүр алырга, делегейин төнчүзүгө чедир индыг байдалга турар узурга таварышкан Герман Федералдык Республиканын дугайын чуугаалашыкычө безин, АКШ-тын шериг кезектери болгаш шериг абыннылар Испанияда болгаш Исландияда турар. Америк парлаангыч чарлаан медөөлөрүн өзүгүр алырга АКШ-тын чүгүлө шериг базалары Барын Германияда 34, Италияда—21, Францияда—45 кылдыр санатынык турар.

Барын Европада болгаш өске-ла районнара америк шериг базаларынын турар бугү районнары АКШ-тын шериг ведомствозу чаа шериг авантюраларына суур кылдып турар. Солугу-атлантика блогунуң Барын Европа чурттарында турар базаларына база-ла индыг суурлар кылдып турар. Ол базаларын узур аэртик, американын эвес деп турар, а оларнын дыка хөйүдө чижөөлөргө, Данияда болгаш Норвегияда даштыкы шериглер ам-даа тургустунган. Мычазарга индыг базалар Солугу-атлантика блогунуң чепсекти күштерин америк кол команддалачынын эргезинде турар болганын оларны АКШ-тын шериг ведомствозу хажынышкан контроллар турар.

Даштыкыда—америк базалары болгаш шериглер турар районнара—1.370 мүн солдаттар болгаш офицерлер туруп турар деп 1955 чылдын февралда АКШ-тын камгала министрствозу дыннактан. Оларнын элөөн хей безин Барын Европанын чурттарында туруп турар, ол чорук оларнын индидел-политикадык амырларына сатырдык болбайн барып шидас. Иракта дозу эвес болгаш эргижер медөөлөр-биле алырга безин 5 мүн америк шериг абыннылар (республиканын бугу чоңу 150 мүн кижин) туруп турар бичи Исландиянын чижөө бол таалай-биле оза характерын болуп турар. Америк дайынчырактар Исландиянын амырларынын бугү таалайына кызгаар чок сатырдык таварыштырып, оңу индик херектерин колгаарлап турар. Америк чыгыртык бөдүктөргө таарышпас дээр Исландиянын чааан АКШ-тын ийишкенин-биле солазын билдингир.

АКШ бодунуң шериг базаларын тургускан болгаш тургузуу турар өске дилтерин чурттарында америк дайынчырактар база мыт чок аажылап туралар. Американын Япониянын эжелеп үргүчүлөп турар, мында АКШ-тын шериглер 719 пунктуларга туруп турар. Чанкайчык бөдүктү артыкчылары санын берген кылдыр отууда Тайванда болгаш Мунуу Борзда америк дайынчырактар кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып турар. Чоокү болгаш Ортакы Чөөн чүктө, а ол мышан америк дайынчырактар Кара-туразында аажылап турар. Нго Динь Дьемнин чааанга «дууламчы» деп чылдак-биле америк шериг ведомствозу Мурнуу Вьетнама бодунуң байдалын быжылган, мында АКШ-тын базаларын тургузуу, французтарын ортын үндүрүп кылдып